

Sygn. akt IV CSK 393/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa A. Spółki z o.o. w D.
przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w Warszawie
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 18 lutego 2015 r., sygn. akt I ACa 741/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację powódki od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo A. spółki z o.o. w D. przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w W. o ustalenie.

Sądy obu instancji dokonały wykładni art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 233, poz. 1382 - dalej: „ustawa nowelizująca”) oraz art. 29 ust. 1 pkt 3 i art. 39 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (j.t: Dz.U. z 2012 r., poz. 1187 ze zm. - dalej: „ugnrSP”) i uznały, że strona pozwana prawidłowo zastosowała art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej, przedstawiając powódce propozycję wyłączenia określonych działek z łączącej strony umowy dzierżawy nieruchomości, a wobec odmowy, prawidłowo uznała, że powódka utraciła pierwszeństwo nabycia dzierżawionej nieruchomości, przewidziane w art. 29 ust. 1 pkt 3 ugnrSP oraz prawo do bezprzetargowego przedłużenia umowy dzierżawy, przewidziane w art. 39 ust. 2 pkt 1 ugnrSP.

W skardze kasacyjnej powódka, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazała przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Sformułowała dwa zagadnienia prawne: pierwsze w kwestii dopuszczalności i zasadności stosowania zasad innych wykładni, poza językową, w sytuacji, gdy na gruncie tej wykładni treść normy prawnej pozornie nie budzi wątpliwości, lecz stoi w sprzeczności z założeniami i celem ustawodawcy określonym w uzasadnieniu do projektu aktu normatywnego dotyczącego danej normy i drugie czy przewidziane w art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej wyłączenie z umowy dzierżawy 30% powierzchni użytków rolnych dotyczy użytków będących przedmiotem dzierżawy, niezależnie od tego, jaki procent użytków rolnych został już wyłączony lub może zostać wyłączony na mocy przepisów umowy dzierżawy - jak przyjął Sąd Apelacyjny na podstawie wykładni językowej, czy też wyłączenie to ma uwzględniać procentową wartość użytków, które zostały lub mogą zostać

wylączone na podstawie samej umowy dzierżawy, jak wynika, zdaniem skarżącej, z celu nowelizacji.

Jako wymagający wykładni powódka wskazała także przepis art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej, którego wykładnia językowa nie da się, jej zdaniem, pogodzić z wykładnią autentyczną i celowościową przedstawioną przez ustawodawcę w uzasadnieniu projektu nowelizacji.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca wywiodła z rażącego naruszenia art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej w wyniku dokonania przez Sąd Apelacyjny językowej tylko wykładni tego przepisu i przyjęcia, że 30% powierzchni użytków rolnych podlegających wyłączeniu z umowy dzierżawy odnosi się do powierzchni użytków rolnych będących przedmiotem umowy dzierżawy oraz rażącego naruszenia art. 6 pkt 2 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej przez dokonanie oczywiście błędnej wykładni pojęcia „zorganizowanej całości gospodarczej” i w wyniku tego przyjęcie nieistnienia więzi gospodarczej między częścią gruntów objętych złożoną przez pozwaną propozycją wyłączenia z umowy dzierżawy a gruntami wykorzystywanymi do prowadzenia działalności wytwórczej w zakresie produkcji rybnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, powołanie się na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 lub 2 k.p.c. wymaga w pierwszym przypadku przedstawienia występującego w sprawie istotnego zagadnienia prawnego przez jego odpowiednie sformułowanie jako abstrakcyjnego pytania prawnego, wskazania na tle jakiego przepisu prawa powstało, przedstawienia pogłębionego wywodu prawnego wskazującego na występujące na tle tego zagadnienia kontrowersje i rozbieżne oceny prawne oraz próby ich rozstrzygnięcia. Jeżeli natomiast podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania są wątpliwości interpretacyjne, należy wskazać przepis, który wymaga wykładni, określić jej zakres oraz szczegółowo przedstawić wątpliwości, różne możliwości interpretacyjne i kontrowersje jakie budzą oraz próby ich rozwiązania. W obu przypadkach należy uzasadnić, dlaczego, zdaniem skarżącego, przedstawione zagadnienie prawne lub wątpliwości interpretacyjne są tak istotne i poważne, że wymagają wypowiedzi najwyższego organu sądowego, choć w normalnym toku

postępowania wykładnia i stosowanie przepisów prawa należy do sądów powszechnych. Podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na konieczność wykładni przepisu może też być okoliczność, że sądy dokonują różnej wykładni określonego przepisu prawa, na dowód czego skarżący powinien przedstawić rozbieżne wyroki sądów wynikające z dokonania różnej wykładni przepisu (porównaj między innymi postanowienia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05, z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007 r. II CSK 84/07 i z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08).

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do oceny, że skarżąca nie wykazała istnienia powyższych przesłanek przesądu.

Pierwsze pytanie prawne jakie sformułowała z pewnością nie jest „istotne” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż odpowiedź na nie jest oczywista, wielokrotnie udzielana w literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego i powszechnie akceptowana: jeżeli tego wymaga prawidłowe zrozumienie przepisu, powinien być on poddany wykładni językowej, systemowej, funkcjonalnej i autentycznej, które powinny doprowadzić do rezultatu zgodnego z brzmieniem przepisu i jego celem.

Drugie zagadnienie prawne w istocie dotyczy wykładni art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej i związane z tym wątpliwości skarżąca powtórzyła, z odpowiednią modyfikacją, w uzasadnieniu drugiej przesłanki wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie oznacza to jednak, że wykazała rzeczywistą potrzebę dokonania wykładni tego przepisu przez Sąd Najwyższy. Jak wskazano wyżej, wykładnia i stosowanie przepisów prawa należy do sądów powszechnych i jedynie wtedy, gdy występują rzeczywiście ponadprzeciętne trudności interpretacyjne lub poważne zagadnienia prawne, powinien wypowiedzieć się Sąd Najwyższy. Jednak występowanie tych okoliczności musi wykazać skarżący.

W rozpoznawanej sprawie Sądy obu instancji dokonały bardzo obszernej, pogłębionej i wszechstronnej analizy art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej z punktu widzenia jego treści, usytuowania systemowego oraz celu i ujawnionej w uzasadnieniu projektu woli ustawodawcy, jak również - wobec zarzutów

skarżącej - zgodności z określonymi przepisami Konstytucji RP i prawa wspólnotowego. Rezultaty dokonanej wykładni przedstawiły w obszernych wywodach prawnych zawartych w uzasadnieniu i zastosowały powyższy przepis zgodnie z wynikami dokonanej wykładni.

Tymczasem skarżąca nie odniosła się do powyższych wywodów i argumentów Sądów poprzestając na wskazaniu rezultatu wykładni Sądów i zakwestionowaniu go z powołaniem się między innymi na bliżej nie określoną wolę ustawodawcy. Nie przedstawiła pogłębionego wyводу prawnego, który byłby zdolny podważyć wielowątkowe rozważania i argumenty Sądów i tym samym nie wykazała, że ze względu na poważne i istotne kontrowersje oraz rozbieżne oceny prawne, konieczne jest zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy.

Nie wykazała też, że wykładnia art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, bowiem wskazane przez nią, jako jedyne, postanowienie z dnia 18 października 2013 r. wydane w toku postępowania zabezpieczającego w innej, podobnej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu I ACz 1537, w oczywisty sposób nie dowodzi wskazywanych przez nią rozbieżności w wykładni tego przepisu.

Skarżąca nie wykazała też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc, że w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa doszło do wydania w drugiej instancji wyroku oczywiście wadliwego. Nie wystarczy bowiem powołanie się na naruszenie przepisów prawa materialnego lub procesowego wskazanych jako podstawy kasacyjne i użycie, nawet kilkakrotne, przymiotników „rażące”, „oczywiste” itp. do opisu charakteru naruszenia, jeżeli nie zostało wykazane w wywodzie prawnym, że Sąd drugiej instancji rzeczywiście naruszył prawo w kwalifikowany sposób (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49, z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07 i z dnia 7 grudnia 2011 r. V CSK 113/11, niepubl.).

Uzasadniając tę przesłankę przedsądu skarżąca odwołała się do oczywistości, jej zdaniem, błędnej wykładni art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej, dokonanej przez Sąd Apelacyjny, a więc wskazała na błędną wykładnię tego samego przepisu, który wskazała również jako wymagający wykładni ze względu na poważne trudności interpretacyjne oraz jako stanowiący podstawę zagadnienia prawnego. Już samo to przesądza, że naruszenie powyższego przepisu nie mogło być oczywiste, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skoro na jego tle powstało istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W kwestii zarzutu oczywistości błędnej wykładni art. 6 pkt 2 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy nowelizującej poprzestała również na samym twierdzeniu, nie przedstawiając żadnych przekonujących argumentów pozwalających uznać, że rzeczywiście wykładnia dokonana przez Sąd Apelacyjny była oczywistości błędna jako sprzeczna z powszechnie przyjętą interpretacją tego przepisu.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego, bowiem wniosek w tym przedmiocie zwarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną odnosił się tylko do przypadku oddalenia skargi kasacyjnej i nie obejmował sytuacji odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.